СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 296. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 20-го грудня 1935. — VOL. XLIII. No. 296. Jersey City, N. J., Friday, December 20, 1935. THREE CENTS

СТАН БЕЗРОБІТНИХ ПОГІРШУЄТЬСЯ

ВАШИНГТОН. — „Адміністрація поступу праць" дістає щораз більше донесень з ріжних міст Америки, що обмеження запомог для безробітних та перенесення всякої допомоги на допомогові роботи погіршує стан безробітних. Приватні й міські запомогові інституції вичерпують свої фонди, і багато безробітних знайшлося й без роботи й без допомоги.

Через те з усіх сторін підносяться домагання вертатись до давнішої системи давати безпосередню допомогу з федерального уряду.

Як видно з заяви „адміністрації поступу праць", федеральний уряд уже береться вирішувати це питання.

КАМПАНІЯ ЗА БЕЗПЕЧЕНСТВО НА ДОРОГАХ.

ВАШИНГТОН. — За почином президента Рузвелта зібралася тут конференція для обговорення способів заведення кращого безпеченства на публичних дорогах.

Ідеться про те, щоб зменшити число осіб, убитих і покалічених автами. За останні роки кождого року гинуло в Америці від цього коло 100,000 осіб, а коло 9 міліонів були калічені.

На конференцію зібралися представники стейтових урядів, міських урядів, транспортових організацій, асекураційних і промислових компаній, Червоного Хреста й інших установ, зацікавлених безпеченством особи. Разом усіх делегатів є коло пів тисячі.

В імені федерального уряду на конференції промовив секретар торговлі Ропер; він говорив, що конференція повинна придумати способи безпеченства на суші, коли тепер уже робиться такі завзяті зусилля завести безпеченство на морю.

ПОЛІЦАЇ АРЕШТОВАНІ ЗА ПОБИТТЯ НА СМЕРТЬ.

ТАМПА (Флорида). — На основі заприсяжених зізнань шерифа й начальника детективів арештовано тут 6 місцевих поліцаїв, обвинувачених за побиття на смерть робітничого організатора Джозефа Шумейкера.

Ці поліцаї, як кажуть зізнання шерифа, напали на один приватний дім, забрали з нього без варанту 5 осіб та стали їх допитувати, чи вони не займаються комуністичною пропагандою, при чому били Шумейкера, палили та ранили так, що цей від того помер.

Державний прокуратор каже, що він буде домагатись обвинувачення виновників за вбивство першого ступня, за яке належиться кара смерти.

БОРОТЬБА ЗА КОНТРОЛЮ УРОДИН.

НЮ ЙОРК. — Римо-католицький кардинал Гейз видав публичну заяву у відповідь на недавній публичний лист ґрупи некатолицьких і жидівських духовників щодо контролі уродин.

У цьому листі кардинал протестує передовсім проти фальшивого, на його думку, розуміння демократії. Він каже, що противники не розуміють демократії як слід, бо вони видно думають, що це годиться з демократією, щоб одна ґрупа пропонувала якийсь спосіб поступовання, а друга ґрупа не мала права проти цього виступати.

У другій частині своєї заяви кардинал збиває статистичні дані в листі противників. Кардинал каже, що в Злучених Державах уже проявляється зменшення зросту населення, яке мусить мати поважний відємний вплив на господарку краю.

ПІЙМАЛИ ВТІКАЧІВ З ТЮРМИ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Поліція вже зловила Едварда Метельського, вломника й убивника, та його товариша Павла Семенковича, що 5 днів тому втекли були з повітової вязниці в Ню Бронсвику.

Піймали їх при помочі хитрої заяви поліції в ґазетах, що, мовляв, вона переслухала Марію Трухановичівну, дівчину Метельського, як підозрілу за перепачкування револьвера Метельському до тюрми, та, переконавшися, що її підозріння неоправдані, пустила її на волю.

Метельський, видно, прочитав цю новинку й пішов зараз побачитися з дівчиною. Поліція там зробила на нього засідку. Тимчасом дівчина далі сиділа в тюрмі; поліція думає її поставити на суд за допомогу злочинцеві до втечі з вязниці.

ПРОБУЮТЬ РОЗВЯЗАТИ ЗАГАДКУ СМЕРТИ ФІЛЬМОВОЇ ЗІРКИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Велика лава присяжних суддів, покликана судовим лікарем, пробує розвязати причину смерти фільмової акторки Тельми Тод, котрої тіло знайдено в понеділок раненько в її ґаражі.

Показується, що Тод була жінкою свого бизнесового спільника, Веста, але з ним уже довго не жила. Приїхала вона домів зі своїм шофером, і відправила його з ґаражу. Як вона назад знайшлася в ґаражі, чому пустила в рух машину авта, чому не відчинила зовсім дверей ґаражу, щоб ґаз з машини виходив надвір, — такі й тим подібні питання ще далі остаються нерозвязаними.

ЩЕ ОДНА АКТОРКА ЖЕРТВОЮ ТРАҐЕДІЇ.

САН ФРАНСІСКО. — Ольґа Стек, бувша нюйорська оперетковa зірка, випала тут з готелевого апартаменту, де вона була на гучній забаві, та, впавши 12 поверхів у низ, згинула на місці.

Томас Маткинс, чоловік акторки, каже, що вона просто вискочила крізь вікно. Поліція не припускає, щоб це було самогубство. З того, що вона сварилася на забаві зі своїм бувшим чоловіком, поліція припускає, що тут був або випадок, або злочин.

ПЯТЬ ЛІТ ТЮРМИ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Перед окружним судом у Луцьку станув 20-літній Михайло Чигина, обвинувачений у приналежности до тайної орґанізації українських націоналістів, де він нібито був пресово-пропаґандивним референтом. Чигину засудили на 5 літ тюрми й позбавлення громадських прав на 10 літ.

ЖИВИЙ СМОЛОСКИП НА ЧЕРНОВЕЦЬКІЙ ВУЛИЦІ.

У фабриці мила Лера в Чернівцях сталася траґічна подія. Попри одну з урядниць, одягнену в сукню, на яку їй підчас чищення вилилася бензина, проходила служниця зі свічкою. Сукня урядниці миттю зайнялась, а полумя обняло урядницю з усіх боків. Вона вибігла на вулицю, де їй люди кинулися на рятунок, але даремно. Вона згоріла живцем.

ШАНТАЖИСТ З ДАНСІНҐУ.

При вході до „Кафе-Клюб" у Варшаві арештували львівського жидка Якова Нахтіля, відомого в колах золотої молоді під псевдонімом „Янечек". Той „Янечек" познайомлювався на дансінґах з баґатими панями й позискавши їх безмежне довіря і симпатії, виманчував від них гроші й біжутерію під загрозою виявлення всього їхнім мужам. Кілька пошкодованих у той спосіб на чести й на майні пань зробили донесення до поліції, що арештувала проворного „Янечка".

В УБРАННІ ЕВИ.

Управа анґлійських радіостацій подала окремим письмом до відома всіх артисток, що виступають перед апаратами радіотелевізійними (радіо, що переносить на віддаль картини), щоб виступали у платтю зі штучного шовку. Річ у тім, що інфрачервоні проміні, якими користуються при радіотелевізії, пересвітлюють наскрізь звичайні шовки, вовняні чи льняні матерії, і ті артистки, що зодягнені в такі матерії виступають перед телевізійними апаратами, являються очам радіоглядачів в одягах праматери Еви. Зате штучний шовк є запорукою для інфрачервоних промінів.

ГАДЮЧА ЖІНКА.

У Вірменії відкрито недавно спеціяльну лічницю для покусаних гадюками. В тій лічниці зайнята старша жінка, на імя Джаваїр, із села Даваху. Своєю слиною лікує вона рани покусаних їдовитими гадюками. Цю прикмету її слини пояснюється тим, що вона, безліч разів покусана зміями, є імунізована та відпорна на гадючу їдь, а її слина має лікувальні проти їдi прикмети. У Вірменії народ співає пісні про гадючу жінку Джаваїр.

БАБСЬКИЙ БУНТ.

Станиславівська поліція веде доходження проти 50 жінок з Джурова, що в жовтні ц. р. знищили ґрунт на громадській толоці, призначений під деревну шкілку.

СМЕРТЬ ВІД ОГНЮ.

В Камінці, станиславівського повіту, загорілися господарські будинки Івана Михайлова. Підчас гашення пожежі Михайлів так сильно попарився, що помер тоїж днини в страшних муках.

„ПЕРША" І „ДРУГА" КЛЯСА.

Центр. Вик. Ком. СССР надав нові титули комісарям. І так славний чекіст Ягода дістав титул „ґенеральний комісар". Багато вищих чекістів дістали титули „комісар першої кляси" і „другої кляси".

(Так, так. Колись малоросів страшили, що Ґенеральний Комісаріят — це контрреволюція. І малороси вірили...).

9-ЛІТНІЙ ДОБРОВОЛЕЦЬ.

9-літний синок померлого недавно італійського дослідника Африки, барона Франкеті, написав цими днями до Мусолінія лист такого змісту: „Я чув Твою промову в Тревізо. Я, так як і Ти, кажу: „досить тієї Етіопії". Майже від народження чую про конечність кольонізування Етіопії. Про це оповідав теж мій батько. Благаю Тебе, пішли мене як добровольця до Африки, щоб я міг заступити мойого померлого батька і як один між першими ввійти з побідною армією до Адіс Абаби!" Малий Франкеті заадресував лист просто „Іль Дуче". Мусоліні дуже врадувався цим листом і хоч був утомлений довготревалою політичною нарадою, негайно вислав до вдови по бар. Франкеті телеґраму, в якій висловив вдоволення, що вона вміла впоїти своєму синкові такі великі патріотичні ідеали.

ЯК ВІДНАЙДЕНО МОЩІ СВ. ЙОСАФАТА.

В звязку з урочистостями в честь св. Йосафата, архиєпископа Плоцка, що згинув мученицькою смертю в 1623 р., католицька пресова аґенція подає цікаві інформації, як віднайдено його мощі:

Коли в 1915 р. німецькі війська заняли містечко Білу Підліську, повідомили львівських оо. Василіян про те, що можна буде віднайти там мощі св. Йосафата. Бо коли в 1864 р. російські власти заняли церкву оо. Василіян у Білій, православний священик М. Ливчак, що перебрав цю церкву в 1873 р., усунув мощі св. Йосафата з вівтаря і сховав їх у підземеллю. Рівночасно пущено вістку, що тлінні останки вивезли в глиб Росії. Але серед вірних кружляли чутки, що мощі залишено в Білій, і що в часі відновлювання церкви жандарми усунули всіх з церкви і занесли труну до підземелля і там її замурували. Однак один малий хлопчина сховався з цікавости на хорах і він бачив, як замуровували труну св. Йосафата. Будучи вже в старшому віці, розповів він цілу історію василіянинові о. Демчукові. Зроблено пошукування і на місці, що його вказав згаданий чоловік, знайшли спорохнявілу вже труну з тлінними останками св. Йосафата, при чому бракувало правої руки. На інтервенцію міщан о. Демчук рішився залишити мощі ще на якийсь час у Білій. У 1916 р. о. Демчук, як військовий священик, приїхав знову до Білої і, маючи на це згоду німецької військової влади, поробив старання, щоб мощі св. Йосафата перевести до Відня. Цей плян перевів він у життя. Дня 16. липня 1916 р. привезено тлінні останки св. св. Йосафата під опікою військового священика до Відня, де зложено їх у греко-кат. церкві св. Варвари. Там спочивають вони дотепер.

КАЗЬОННА Й ДІЙСНА НЕНАВИСТЬ.

В Москві — на верхах суперечка, що робити з „клясовою ненавистю".

Очевидно всі правовірні комуністи мусять признавати її. Це непорушна доґма. Діло в тім, чи покищо розпалювати її, чи, навпаки, тимчасом присипляти. Ґоркий і провідник безбожників Ярославський — це непримирні сторонники ненависти. Вони кажауть, що особливо тепер треба плекати, роздувати клясову ненависть. Бо наростає нове покоління, що не знає клясового гнету. Так кажуть ідеольоги. Але проти них підносить чоло правник — чекіст Вишневський. Він радить нині притупити вістря клясової ненависти, навіть обдарити деяким довірям „бувших клясових ворогів". Зате полумя ненависти треба спрямувати на зовнішнього ворга, як Японія, Німеччина.

В таких суперечках виявляється боротьба комунізму з новоспеченим московським патріотизмом. Але є ще й інші причини, чому навіть чекісти мякнуть. На низах справді підростає нове покоління, сповнене ненавистю, але та ненависть повертається не в казьоннім напрямі. Ленінградська „Смєна" оповіщає про молодого комуніста, що в своїм помешканні дав захист убивникові совєтського урядовця. Всі часописи повні вісток, як села цеглами й стрілами намагаються позбутись партійних висланців і висланиць. Це не приказом насаджена, але з життя зроджена ненависть, смертельно ґрізна для комуністів. Звідси бажання лагодити пристрасти.

СІЛЬСЬКІ ПОРАХУНКИ.

До львівського загального шпиталю привезли Осипа Ясницького з Ясниськ коло Львова, що його брати Новаки так сильно побили мотиками, що жертві побоїв тріс череп. Туди привезено теж Михайла Білівця з Городиловець, якого Іван Дудка з Миколаєва пробив ножем у бійці за дівчину.

СТРІЛ КРІЗЬ ВІКНО.

В селі Стільсько, жидачівського повіту, невідомий зиновник стрілив з револьвера крізь вікно до помешкання сторожа лісів фондації ґрафа Скарбка, Тадея Плошевського, й убив його жінку. Підложжям злочину була мабуть особиста пімста.

„РУЇННИКИ".

З приводу „пролетарського ювилею" пишуть з неукриваним самовдоволенням „Ізвєстія":

„Велика перерібка нашої батьківщини зродила небувалу дотепер професію... руїнників. За роки революції люди цеї професії — каміньоломи, верхолази, розбірщики церковних бань, усунули з вулиць і площ Москви кілька десятків церков, монастирів і дзвіниць; руїнники спеціялізуються у тому напрямі. В них ніколи не буває нещасливих випадків, вони дають добру роботу й постійно скорочують час роботи в порівнанні з плянованими реченцями".

Нема чого й дивуватися. Руйнувати можна куди легче й скорше, як будувати. Та ще большевицьким „професіоналам".

ПОЛЬСЬКИЙ ПРОКУРАТОР ЦИТУЄ АМЕРИКАНСЬКУ „СВОБОДУ"

ВАРШАВА (Польща). — У варшавськім процесі, як подає польська аґенція телеґрафічна, переслухано як свідка Сухенека-Сухецького, начальника національного відділу при міністерстві внутрішніх справ, який розповів про змагання вбитого міністра Перацького до порозуміння з національними меншинами. Але, казав Сухенек, ота політика не була до вподоби ОУН, бо порозуміння між українцями і поляками булоб кінцем цеї орґанізації. На доказ цього прокуратор подав між іншими цитати з американсько-українського часопису „Свобода", який є проти польсько-української угоди.

РОЗПРАВА ДОБІГАЄ ДО КІНЦЯ.

ВАРШАВА. — Варшавський процес тягнеться вже 4 тижні. Назагал переслухано понад 80 свідків. Тепер уже скінчено зі свідками, а зізнаватимуть тільки самі знавці про знайдені бомби, захоплений архів ОУН і т. д. Буде мала перерва з приводу латинського Різдва, а потім розправа буде продовжуватися ще цього року.

Суд не прихилився до змагань оборони, що хотіла виказати, що міністра Перацького вбили поляки, а стоїть при тім, що він згинув з українських рук.

ПОНУРИЙ ДЕНЬ.

ВАРШАВА. — Зник вираз веселости, який час від часу відбивався на лицях деяких обвинувачених. Довели до цього зізнання Малюци. Всі підсудні бліді й навіть не розмовляють між собою. Ось так описує свої враження кореспондент „Українських Вістей", коли описує судову розправу, яка зачалася по зізнаннях Малюци. Як відчитано ті зізнання, що сильно обтяжили підсудних, предсідник трибуналу звернувся до підсудних і запитав, чи хто хоче поставити якісь питання. Встав Бандера, який завжди вперто мовчить, і заявляє по українськи, що хоче говорити. Не ждучи на дозвіл, зачинає мову такими словами: „Заявляю, що Малюца є провокатор"... Предсідник перериває йому дальшу бесіду. Поліцаї примушують Бандеру сісти, а потім витягають його з лави і силою виносять. Настала загальна констернація. Трибунал вийшов із салі, а остався тільки прокуратор. Тоді зривається підсудний Карпинець і викрикує на адресу поліції зневажливі слова. Прокуратор відгрожується йому, що він за те відповість. Карпинець відповідає: так! Тоді прокуратор приказує Карпинця вивести з салі.

А Малюца, що засипав Бандеру і своїх товаришів, приглядається тому і платком витирає очі.

Підсудних знову розділюють, переплітуючи їх поліцаями. Бандери і Карпинця не допускають до дальшої розправи. Бандеру виключив трибунал від розправи на цілий час переслухання свідків, а Карпинця на два дні. Трибунал відбирає теж голос українським оборонцям.

ЩЕ ОДНА УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНА.

ВАРШАВА. — Перед варшавським судом стає як свідок Олена Чайківська, літ 25. Предсідник звертає увагу, що свідок має говорити по польськи, тимбільше, що вона як студентка знає добре польську мову. Свідок відповідає: „Я буду говорити по українськи". Предсідник пояснює, що за те жде її гостра кара. Свідок відповідає: „А чому я не маю зізнавати по українськи?" По нараді трибунал оголошує, що за відхилення від зізнань накладається на свідка кару в сумі 300 злотих із заміною на 10 днів арешту. Предсідник ще раз взиває свідка говорити по польськи. Свідок: „Буду зізнавати тільки по українськи". Предсідник до поліції: „Прошу арештувати". Поліцаї виводять Чайківську до тюрми.

ЦЕ „ГАЙДАМАЦТВО", КАЖЕ ЩЕ ОДНА ПОЛЬСЬКА ҐАЗЕТА.

ВАРШАВА. — „Курєр Варшавскі", найбільша польська ґазета, погоджується у вступній статті з тим польським журналістом, що добачує в тих, що сидять на лаві обвинувачених у варшавськім процесі, „відроджене гайдамацтво".

УРОДИНИ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Письменниця Ольга Кобилянська обходила 27. жовтня в колі найближчої родини 69-ті роковини життя. З тієї нагоди удався до її помешкання хор студентів і привитав її дзвінкою піснею. Відвідали ювилятку теж делеґати українських товариств „Чорноморе", „Запороже", „Буковинський Кобзар", „Жіноча Громада", „Народній Дім" і „Міщанський Хор" та побажали їй многих літ.

Д-Р БЕНЕШ ПРЕЗИДЕНТОМ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

ПРАГА. — Той, що не так іще давно їздив по Европі на фальшиві пашпорти і під прибраним іменем та конспірував проти давньої Австрії, став президентом тої країни, для якої шукав волі й незалежности. Мужем тим є д-р Едвард Бенеш, а краєм тим — Чехословаччина. Кажуть, що Бенеш був найбільше „зненавидженим" у Чехословаччині за свою гостру вдачу, а Масарик, дотеперішній президент, що уступив, — найбільш „улюбленим". Та всі погоджуються, що для Чехословаччини ще найліпше, коли судьба є в руках такого президента як Бенеш, дотеперішній міністер заграничних справ. Бенеш походить з бідної селянської родини. Набув солідну освіту в університеті в Празі й у Франції, в Сорбоні. Був дуже активним у змаганнях до визволення свого народу. І казав, що той, хто не робить собі ворогів, не робить нічого.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В ПАМЯТЬ СОЮЗОВИХ ПРАЦІВНИКІВ

Історія У. Н. Союза, це історія того шляху, яким ступала в Америці українська ідея. Ішли тим шляхом живі люди. І живі люди боролися з перешкодами, живі люди голосили Союзову ідею і живі люди за неї стояли і далі стоять, або з нею пішли до гробу.

Цілком зрозуміло, що неможливо сьогодні зібрати і списати отих всіх трудовників на Союзовій ниві. Цеж минуло 40 років від початків нашої організації! А це великий шмат часу. А який він великий, коли йде про нашу память, пізнати найкраще по тім, що вже сьогодні надзвичайно важко зібрати навіть дрібні відомости про найважніші особи початків нашого національного життя в Америці.

Та все те не повинно бути виправданням на це, щоб іще не старатися принаймні згадати за тих, що тут жили чи живуть і працювали чи далі працюють для української ідеї на Союзовім полі. А до цього є добра нагода. Як довідуємося з оголошення на іншім місці комунікату, можна ще доповнити звіти з наших громад і відділів іменами наших заслужених для організації членів. Цього треба допильнувати. І треба негайно на те дати відповідь. Тому треба всім членам і урядам по відділах подбати, щоб це було в якнайкоршім часі виповнене.

Та поступаймо при тім чесно й розумно. Коли подаємо яке імення, подаваймо теж разом з ним і дійсну заслугу. І провірюймо ту заслугу добре. А разом з тим памятаймо за тих, що вже від нас відійшли. Бо це теж важне. По тім саме пізнати культурну націю, коли вона вміє пошанувати імя народнього робітника по смерти, себто тоді, коли вже можливо говорити чи писати за певну особу безпристрасно, коли вже маємо перед очима цілий образ людини і цілий образ її праці.

Річ ясна, що годі засипувати Пропамятну Книгу тисячами, а може й десятками тисяч осіб, бо тоді маліб ми в тій Книзі спис імен, а не булоб місця на нашу працю в Америці. Але треба подавати імена таких членів, які були дійсними організаторами та придбали поважніше число членів для Союза, бо це властиво вважається найбільшою заслугою для організації. Це ті, що мали характер видержати на Союзовім становищі, що знали Союз і при нім стояли в найтяжких його переходах і стоять при нім до нині. Бо саме на таких членах опирається завжди Союзова ідея. Саме таким членам і трудовникам треба завдячувати те, що У. Н. Союз переборов усі ворожі наступи в минувшині. Завдяки того роду членам міг У. Н. Союз увести наймодерніші способи обезпечення і стати модерною асекураційною інституцією, а крім того ще й надалі бути правдивою українською національною твердинею в Америці.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНИХ, ЗГЛЯДНО ВІДЧИТУВАННЯ ЗІЗНАНЬ ІЗ СЛІДЧИХ АКТІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(14)

СЕМИЙ ДЕНЬ ВАРШАВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Внески оборони.

У вівторок (26. листопада) зачався процес у год. 11-тій. Спроваджено всіх підсудних.

Адв. д-р Ганкевич вносить, щоб суд розтягнув постанову про знесення відокремлення на лаві підсудних і на розміщення їх у спільних келіях, а це головно з уваги на психічний стан обвинувачених. Підсудні — говорив д-р Ганкевич — перебувають довший час осібняком. Рівночасно — заявив оборонець — отримав я від підсудного Чорнія інформацію, що його, не зважаючи на зарядження суду, й далі тримають у відокремленні.

У відповідь на це предсідник Посємкевич заявив, що відносно Чорнія зажадає суд інформації від заряду вязниці.

Постанова.

Предсідник проголосив постанову, якою окружний суд, маючи на увазі те, що в теперішній стадії процесу внесок оборони можна узглядити, вирішив скасувати відокремлення, натомісць не згодився посадити підсудних у спільній келії.

З черги ствердив предсідник, що всі підсудні, за виїмком Мигаля, слухані перед окружним судом, відмовилися зізнавати по польськи, хоч тією мовою добре орудують. Мовою, що обовязує в польських судах, є польська мова. Супроти відмови підсудних зізнати польською мовою, суд відчитав їх зізнання, зложені в слідстві.

Після такого твердження приступив предсідник до відчитання всім підсудним зізнань Мигаля, що він їх зложив на розправі.

Відчитування тих зізнань тревало півтори години.

Навязуючи до тих зізнань, звернувся предсідник до підсудних, заявляючи, що їм прислугує право зложити ще додаткові пояснення.

З даного підсудним права ніхто не хоче користати.

ДОКАЗОВЕ ПОСТУПОВАННЯ.

Предсідник заряджує доказове поступовання й вияснює підсудним, що вони можуть давати свої завваги щодо кожного доказу.

Зголошується до слова д-р Шлапак і вносить допустити доказ із свідка Ярославського (заприсяженого перекладача з української мови) як теж зі стенографа. Обидва вони були ввесь час на салі. Оборонець вносить долучити стенограф із розправи, як доказ, що всі підсудні заявили готовість складати зізнання і що підсудні Качмарський, Підгайний і Малюца **відкликали** свої зізнання, що їх зложили перед прокуратором і слідчим суддею.

Прокуратор протиставиться вескові оборонця, бо обставини, про які йде оборонцеві, вже вияснено. Щодо зміни зізнань, то лише Підгайний дещо змінив. Усі інші, що відмовилися зізнавати по польськи, самі себе позбавили права, яке їм дає процесова процедура.

Тому, що д-р Шлапак підтримує свій внесок, предсідник проголошує відмовну постанову.

Лебедь сидів закований.

З черги д-р Ганкевич в імені обв. Лебедя вносить відчитати з актів справи кілька документів, які стверджують, **що підсудний Лебедь впродовж одного року сидів закований.**

До цього внеску забрав голос прокуратор Желєнський. Він заявив, щоб суд рішив довільно в тій справі. Є фактом — сказав прокуратор — що як Лебедь так теж деякі інші обвинувачені дійсно сиділи заковані. Цей факт обоснований тюремними приписами, як теж обставинами тієї справи.

Не слід забувати, — сказав прокуратор — що ведеться справу вбивства міністра Річипосполитої і що підсудні були членами терористичного заговору. Чи можна дивуватися, що в відношенні до них примінено дозволені і правом передбачувані середники? Крім цього — говорив прокуратор — були побоювання за цілість самих обвинувачених, які знали, що грозить їм велика кара, і могли наложити на себе руку.

Д-р Ганкевич: пан прокуратор заявив, що тут іде про вбивство міністра. Не узнаю таких ріжниць. Кождий обвинувачений — чи він убив міністра, чи сірого чоловіка, має бути трактований рівно. Стверджую, що це не є демонстрація. Виступаю тільки в імені прав людини й прошу, щоб суд вияснив справу, чому Лебедь сидів 1 рік і 5 днів закований у кайдани.

Прок. Желєнський: Не можу не відповісти п. Ганкевичеві. Ролю сірої людини сповню тут я, а не оборона. Тут не йде про вбивство міністра; йде про терористичну організацію, що існує від ряду літ по нинішній день. Прошу, щоб суд взяв під увагу, що адміністрація виповнила тільки свій обовязок.

Не заперечую, що підсудні виказали в тюрмі багато гарту і не числю на те, щоб підсудні висловили нам вдячність за те, що ми дбали про їх життя.

По нараді суд проголошує ухвалу, що все, що діялось у вязниці, діялося згідно з тюремним реґуляміном.

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВІДКІВ.

Перші свідки.

Після короткої перерви суд приступає до переслухання свідків, які були присутні в моменті атентату на мін. Перацького на вул. Фоксаль.

Переслухали: Юзефа Заіонца, возного в Клюбі при вул. Фоксаль; Стан. Вітульського, шофера мін. Перацького; Адама Давду, кельнера в Клюбі, і постерункових Багінського й Обремського.

Вони зізнавали про погоню за замаховцем.

Лікар полк. д-р Соколовський зізнавав про операцію мін. Перацького.

Прокуратор питається шофера Вітульського, чи між підсудними не пізнає когось, кого вже передтим бачив.

Свідок оглядає всіх підсудних і заявляє, що нікого з них не знає.

ВОСЬМИЙ ДЕНЬ ВАРШАВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Свідок кидає підозріння.

По переслуханні свідка Кусперського вніс прокуратор Желєнський, щоб відчитано зізнання тогож свідка в часі слідства. З тих зізнань виходить, що свідок бачив тричі осібняка з пачкою під пахою. Був це ясний бльондин, круглолиций, вбраний у зеленкуватий плащ і темний капелюх.

Десь біля полудня бачив свідок іще іншого осібсяка — брунета. Чи порозумівались вони між собою, того свідок не може сказати. Коло 3-тої години приїхав міністер, який висів з авта й пішов до клюбу. Свідок не завважив, щоб хтонебудь ішов за міністром. Після стрілів, що їх було три, бачив свідок, як хтось вибіг з брами вільною ходою, а потім зачав бігти. Свідок не затримав того осібняка, бо не знав, що сталося. В погоні участи не брав.

Прокуратор питає свідка, чи хтось із підсудних не пригадує йому одного з осібняків, що їх бачив на вул. Фоксаль.

Свідок каже, що ростом, кольором волосся й очима того брунета нагадує йому підсудний Карпинець.

Навязуючи до тієї справи, оборонець д-р Шлапак просить суд ствердити з актів, що обвинуваченого Карпонця арештовано ще перед замахом.

Предсідник заявив, що цю обставину устійнить. Далі звертається предсідник до підсудних, щоби перестали між собою розмовляти, бо інакше велить їх вивести з салі.

Вінценти Кухарський зізнає на таку обставину: критичного дня бачив він, як вул. Щиглею біг напроти свідка мужчина в плащі, простоволосий. Свідок зорієнтувався, що це мабуть якийсь злочинець, тому намагався перетяти йому дорогу. Гнаний перебіг йому дорогу й минув свідка. Дальша погоня була безцільна. Свідок вернувся домів і оповів про цей випадок братові. Той зацікавлений вийшов на вулицю і, як пізніше виявилося, бачив, як з брами ч. 5, при вул. Окульнік, вийшов якийсь мужчина без плаща і спокійненько байдужим кроком пішов у напрямі Бібліотеки Красінських. Свідок, що саме тоді був на вулиці, пішов із братом слідами мужчини, однак по дорозі затримав їх шофер командантом поліції для зложення вияснень.

На внесок прокуратора Рудніцького, показують знимку й плащ Мацейка. Обидва річеві докази свідок пізнає.

На внесок прок. Желєнського суд стверджує, що в травні минулого року свідок пізнав убивника ще з більшою певністю — з приватної знимки.

На домогання оборони про вигляд утікача свідок стверджує, що його лице мало втомлений вигляд і було червоне.

Оборонець д-р Шлапак просить дозволу поставити кілька запитів попередньому свідкові — Куснєрському. Оборонець ставить кілька запитів, які предсідник ухилює.

Казімерж Кухарський, брат попереднього свідка, оповідає те, що його брат перед хвилиною подав.

Болеслав Філіпюк, постерунковий, у критичній хвилі знаходився припадково на вулиці Коперника.

Свідок почув стріли й крик „лапай бандитен"; прилучився до погоні. У віддалі 40 кроків побачив осібняка, що стояв на розі вул. Щиглої і стріляв. Побачивши свідка, осібняк побіг долі вул. Щигльою, скрутив у бік східців, що провадять на вул. Окульнік, і зчез.

Зі знимки не пізнає Мацейка. Щодо плаща, то розпізнає його з цілою рішучістю.

Софія Бандурська, дозорчиня дому ч. 5, при вул. Окульнік, яку сестрінок повідомив, що шукають якогось злочинця, вийшла перед браму. Тоді побачила напроти себе мужчину середнього росту, темного бльондина, в чорнім убранню, який ішов у напрямі друкарні. Нічого підозрілого в нього не зауважала.

Кароль Бартель, вивідовець слідчого уряду, дістав приказ піти на ріг вул. Фоксаль і Коперника, де мав місце якийсь напад. Поїхав мотоциклем. На вул. Щиглій зустрінув поліцая, якого забрав із собою. Впродовж 10 хвиль обіхав вул. Тамку, Добру й Солец, бо знав, що вул. Окульнік є сліпа. По дорозі дізнався від поліцая, що має шукати мужчини без капелюха. Затримав двох підозрілих осібняків, а коли вернувся на місце випадку, дістав доручення перевести ревізію в домі при вул. Окульнік ч. 5. З дозорцем дому пішов на найвищий поверх і там знайшов плащ, який негайно перешукав. Знайшов у ньому білєт і колірову ленту.

На внесок д-ра Павенцького суд ствердив, що в слідстві свідок зізнав, що не перешукував плаща.

Свідок вияснює, що в протоколі могла зайти помилка.

Обор. д-р Шлапак вносить, щоб переслухати особи, що списували з Бартлем протокол.

Прокуратор противний цьому внескові, а суд вирішив внесок оборони відкинути.

(Далі буде).

ТАМ ДЕ НУЖДА ОЧІ ЇСТЬ...

Кілька хвилин між львівськими нуждарями. Трагедія одної української родини.

Залізничий насип. Міст. Попід міст біжить вулиця Полтвяна. Порізана колесами возів, в дощеві дні болотяна, примороззя вкриває її порепаною груддю. Вона не мощена кремяними кістками. Бо це вже передмістя — тут Клепарів.

Наліво, серед площі з сямтам блискучими калюжами й горами міського сміття, що його тут звозили роками з чистіших кварталів, стоять довгі бараки для нуждарів. Обідрані, криті папою, власність магістрату. Кругом, прижмурившись, малими віконцями дивляться муровані магістральські доми на бараки й високий насип, обкиданий камінюками, що з них головить шутер підсилювати рейки.

Самітня камяна хижа.

Там поміж тими звалами каміння, під самим насипом, стоїть немов наймолодша посестра деревляних бараків — самітня низька хата. Зложена з каменюк, поліплених глиною. Дах критий куснями поржавілої бляхи, тектури, папи. Все те приложене зверху камінням щоб вітер не позривав. З даху соромливо виглядають два прижавілі залізні коминки. Часом покурюють.

В цій хижі живуть люди, більші нуждарі від тих, що недалеко мешкають у деревляних бараках.

Мешкають нуждарі культурного Львова, як у праісторичних печерах!

Розмова з жильцями хижі.

Заходжу в цю печеру по смітнику, шпортаюся на якісь дроти й нарешті доходжу до дверей. Двері, чи радше отвір до печери закритий міхом. Я пристанув. Чую розмову. Слухаю... **Говорять по українськи.**

Хочу стукати до дверей, але нема до чого. Міх подається. Гукаю. Входжу зігнутий і здоровлю.

В нутрі темно. На мою просьбу малий хлопчина відхилив заслону. Моїм очам показався жахливий вид: Низенька кучка, що треба ходити зігнутому, два ліжка, при стіні вкрита грубо режою залізна піч. На долівці зужита солома. Холодна задуха. В ліжках вкриті лахмітями лежать жінка й четверо дітей.

Довідуюся, що мешканцями цеї хижі на Клепарові є Андрій Ватилик, українець, бувший возний Краєвого Виділу у Львові, літ 58, з жінкою й 8-ро дітьми.

— Чому ви тут мешкаєте? — питаю.

— Багато говорити — каже бліда жінка. Потім глибоко зітхнула. Її худе обличчя поважніє, видоржується й вона починає розказувати трагічну історію своєї родини:

Після українсько-польської війни мого чоловіка забрали до Домбя, де він просидів „за політику" 8 місяців. Коли його випустили, не приняли вже до служби, зредукували й нагнали без платні і забезпечення з 8-ро дітьми.

Ми мешкали в Краєвім Виділі, але відти викинули нас, а річи завезли на склад. До того всього ми залишились без даху над головою. Місяцями тинялись ми по Львові. Було літо. Під осінь наняли мешкання на Клепарові, на вулиці Галєра. Там помешкали доти, доки могли заробляти й платити за мешкання. Як перестали платити, нас удруге викинули.

Тоді ми побудували собі з дощок хижу при залізничому торі, на вулиці Галера. Але тут не пожили ми довго. За кілька тижнів, по щоденних авантурах з поліцією, нас прогнали звідтіль.

Остаточно занесли ми свої річі тут на цю магістратську площу, бо сподівалися, що магістрат дасть нам якенебудь мешкання.

Ждали, ждали й не дождалися.

Надходили холодні дні, доці, а ми ночували під голим небом. Тоді мій чоловік на спілку з сусідом, що живе через стіну, зачали будувати з каміння отсю хату. Ліпили її 5 тижнів. Нарешті поставили її й замешкали. **Та спокою не маємо далі.**

Камінь, з якого зліпили цю хату, є власністю залізниці. Хочуть нам його відібрати.

Обіцяли, що завалять хату, якщо не підемо звідсіль. Ждемо дня, коли це станеться. Що далі буде, не знаємо.

Я слухав. І довго не міг розпитувати їх. Українська війна, Домбє, нарешті скитання по магістратських смітниках... Так, так...

— З чого ви живете? — нарешті питаю.

— Оттак, як удасться. Дістаємо три обіди в даровій кухні; син, що ходить до школи...

— До якої школи?

— До народньої, української, дістає обід у школі, а другий ходить до одного лікаря — поляка.

— А снідання й вечері? — питаю.

— Снідання й вечері? — болюче посміхається бліда жінка. — Це залежить, як і коли. Часом щось зостанеться з обідів, а часом чоловік заробить у жидів.

— А ваш чоловік не ходив де за роботою до наших установ?

— Був. Був і у п. Децикевича, що був за Австрії у Краєвім Виділі. Та він сказав, що нічого не може тут зарадити. Зрештою до наших шкода ходити.

— Так, шкода — відзивається дочка, русява дівчинка. Куди я не ходила за роботою?

Її гарнесенька личко зо слідами нужденного животіння стало немов іще сумніше, як було досі, доки про їхню нужду розказувала мати.

— Це не всі ваші діти?

— Ні. Решта розбрилась. Надокучила їм нужда тут. Два сини пішли у світ. Одна дочка в Тернополі у знайомих, а друга — сама не знаю де.

Бідна мати. З таким жалем оповідала про свої діти.

— Скажіть мені ще одно. Не холодно вам тут спати? — питаю й одночасно розумію, що моє питання є наївне.

— Ми привикли до холоду. **Коб тільки щурі нам давали спати.** Вони громадою гніздяться між камінням і тепер під зиму шукають теплішого пристановища. Гуляють ночами й спати не дають...

Я похилив голову й слухав її одногомонних глухих слів. Я не розглядався. В моїх очах сновигалась на долівці стерта солома й заржавіла нога малої залізної печі...

Через мозок гострими прорізами бунтувалось:

Ганьба! 20-те століття! В добі великої цивілізації таке життя.

Мороз бігав спиною. Я кинув кілька слів на прощання і біг звідсіль, коб далі, далі...

В мені кипіло:

Так, це за Домбє... За Домбє...

А чи є в нас якась інституція, до якої такі нуждарі моглиб звернутися без страху, що їх викинуть за ошибку?

Досі нема... — („Українські Вісти").

(ар).

Дм. Словітський.

СТО ТИСЯЧ

Сто тисяч полягло,
Як трава в осени,
Цвіт-літа молоди,
Українські сини.

І лиш білі сторчать
Березові хрести
За селом, по лісах,
І пожовклі листки

З вітром кудись летять.
Шелестять по корчах.
В селах люди бадьорі,
Ворогів бере страх.

Сто тисяч молодих
Козаків хвилі жде,
Коли буря жива
Знову до нас прийде.

ДО ШАНОВНОГО ЧЛЕНСТВА У. Н. СОЮЗА

Переглядаючи звіти, надіслані поодинокими відділами У. Н. Союза для поміщення їх у Пропамятній Книзі, можна завважити, що в них бракує згадки за тих, що дійсно заслужилися для Союзової справи, себто за тих, що придбали для Союза більше число членів. А чейже маємо між членством, між живими і мертвими, поважне число тих народніх робітників, що їх наділено за їхню працю на Союзовім полі золотими медалями, перстенями, грошевими нагородами, похвальними листами і т. п. Щоб це направити і дати можність Шановним Членам і Відділам У. Н. Союза доповнити звіти з громад і відділів у той спосіб, щоб згадати в них про тих Союзовців, котрі причинилися ддо розбудови організації приєднанням для неї більшого числа членів, просимо надсилати оті доповнення до редакції „Свободи" найдалі до 15-го СІЧНЯ 1936 РОКУ. По тім реченці буде неможливо узглядновати додатки, бо матеріял піде до друку. Просимо на це памятати і до цього застосуватись.

Редакція „Пропамятної Книги У. Н. Союза".

З ВІДГУКІВ ВАРШАВСЬКОГО ПРОЦЕСУ В ЕВРОПІ

Під наголовком **„Українські терористи"** приніс віденський **„Ноєс Вінер Тагблят"** — один з найповажніших журналів в Австрії — у недільнім числі з 24 XI. ц. р. ось такий допис свого варшавського кореспондента про процес проти українських боєвиків, обвинувачених у співучасти в убивстві мін. Перацького:

Процес проти дванацятьох членів тайної української боєвої організації в Польщі, що саме ведеться перед окружним карним судом у Варшаві, дав ширшим колам европейської прилюдности вперше нагоду приглянутись ближче підпольній роботі організації, яка вже упродовж півтора десятиліття звертає на себе невпинну увагу пів східньої Европи і якої розгалуження сягають теж до цілої низки країн, що не беруть безпосередньої участи в ній. **Ота О. У. Н.** — Організація Українських Націоналістів, — на чолі якої стоїть бувший полковник, Евген Коновалець, творить праве радикальне крило національного українського руху. Тоді ось, коли частина українців намагається в Советах примінитись до життя під большевицькою владою, а друга їх частина взялась добувати деякі угоди з урядом у Польщі, то приклонники Коновальця — це здебільша молоді студенти та гімназисти — відкидають безумовно всякий компроміс, чи він з Москвою, чи з Варшавою. Вони борються за привид української держави, що займає собою не тільки всю радянську Україну аж ген по Кавказ і польські пізденно-східні провінції далеко поза Східню Галичину та Волинь, але й українське Підкарпаття в Чехословаччині й українські провінції в Румунії — Буковину і Бесарабію. І вони покладаються притім не на уступки урядів цих держав, або на домагання автономії зі сторони легальних українських партій, а на засоби перевороту й насилля. Отак дотеперішня історія О. У. Н. це спроби замахів на маршала Пілсудського і Літвінова, акти вбиття визначних польських державників, політиків та урядовців, бомбові атентати на польські торгові палати та почтові уряди, на советські консуляти і таксамо на ті українські особи, що вдалися з поляками в угодові переговори.

А тих дванацятеро обвинувачених з теперішнього варшавського процесу?

Вони обвинувачені у співучасти при вбивстві польського міністра внутрішніх справ, Перацького, в літі 1934 р. Правда—здогадний головний виконник, двацятьодинлітній студент іменем **Мацейко,** зумів крутими дорогами через Татри продістатись за кордон. Затеж польські власти думають, що в особі не багато старшого його товариша, **Стефана Бандери,** вдалося їм зловити властивого організатора атентату, як тодішнього провідника боєвих акцій Організації. Зновуж інший член заговору, що втік у Німеччину, був зараз після того, як станув на німецькій землі, арештований і на доказ дружніх відносин між німецькими націстами й урядом Пілсудського — нехай і всупереч міжнародньому звичаєві — безпроволочно виданий полякам. Це ось **Лебедь** (усі підкреслення оригіналу. — О. Г.), що мав у своїх руках усю підготову атентату на місці вчинку та нібито передав замаховцеві наказ на виконання замаху. Він і Бандера є — за постановами польського карного закону — у небезпеці бути засудженими на смерть. Рештуж молодих людей тут — між ними дві дівчини — обвинувачує акт обвинувачення почасти у співучасти в убивстві, почасти в допомозі вбивникові при втечі. Але тому, що всіх їх дванацятеро зізнало при першім слідстві дуже мало, а тепер відмовляються рішучо зізнавати перед судом польською мовою — вони заявляють протім, що польську мову знають, але хотять зізнавати виключно по українськи, що відповідно до даних обставин та з погляду на процесовий закон не є допускальне — то доказовий матеріял процесу спирається головним чином на щедро нагромадженій скількости познак.

А щодо політичної сторони процесу, то завданням його з цього погляду є ствердити, хто тим українським терористам допомагає, зокремаж — хто дає їм гроші на видатніші акції, звернені проти польської держави. Бо виключно в межах Польщі добути значніших грошевих засобів організації не є можливе. Їіж молодечі прихильники це майже зправила сини вбогих селян, або незаможніх маломіщанів, а добре зорганізовані господарські спілки та установи не хотять з нелегальними починами мати нічого спільного. Відомо, правда, що кілька тисячів долярів річно дають на такі цілі українські земляки у Злучених Державах і в Канаді. А видатну решту потрібних грошевих засобів намагається полковник Коновалець добути в закордонних осередках, в тих саме, в яких інтересі є всяке прибільшення внутрішніх труднощів у Польщі. Нехай, що натяки польської преси та здогадне піддержування українських терористів зі сторони Чехословаччини не є достаточно доказані тими документами, що їх наводить акт обвинувачення. Затеж доказовий матеріял відносно Литви сповидно неабиякої ваги. Оце ось між листами і протоколами проводу Організації знаходяться згадки про здогадні переговори з колишнім ковенським міністром закордонних справ, д-ром Завніюсом, де він нібито згодився не тільки на видання підроблених пашпортів, але й на біжучі грошеві допомоги у висоті 8,000 долярів річно (в міжчасі про ці ляцькі брехні заговорив сам д-р Завніюс, виясняючи все з повним збереженням законности й авторитету литовської держави. Диви про це „Новий Час" з дня 3. XII. ц. р., у статейці: **„Литва й українські націоналісти".** — О. Г.). Але в Литві напевне не було відомо, що ті, нібито О.У.Н. уділені гроші — наскільки можна їх тепер дорахуватися — були вжиті не тільки проти Польщі, але й для підготови (нехай і невдалих) бомбових замахів на Літвінова підчас його американської подорожі, і то в часі доволі тісних політичних звязків між Ковном і Москвою. А коли зважити, що О. У. Н. — як зрештою всяка таємна організація — поперетикана шпіонами і шпіцлями, то кінець кінців годі нині сказати комусь, хто з тими змовниками по професії працює, проти кого готова ще їхня зброя звернутись. Бо таким фанатичним молодим ідеалістам, як головні обвинувачені у варшавськім процесі, можна повірити, що вони кожний наказ своїх провідників виконають сліпо, тимбільше, що устрій організації строго військовий, а зрадники підлягають смертним присудам окремого тайного суду.

А тепер спитаймо:

Якже то зможе зазначитися вислід того процесу на народніх масах України та на щойно в цім році зробленій спробі польсько-української угоди? Носії цієї угоди — це свідомі своєї відповідальности (а невже і справді свідомі? — О. Г.) українці старшої генерації, для яких головний ворог їх сорокпятиміліонового народу — Москва. Але молодь і в Східній Галичині стоїть тут здебільша осторонь. А коли тепер отой радикальніший напрям, що ладен боротися на всіх фронтах, підсилиться рядом нових мучеників, то боротьба проти Польщі може легко скріпитися новими понуками. Правда — поміркованні, готові до замирення українці, відпекуються з усією енергією від метод терористів, але вони всетаки намагаються у своїй пресі накликувати до польських суддів брати точно під увагу всі ті політичні та соціяльні умовини, що причинюються до збільшування рядів молодечих приклонників О. У. Н. З другоїж сторони і польська прилюдність домагається устами законної карної установи суворої відплати за вбиття міністра, що мало своєю ціллю підкопати внутрішній лад держави. Отак треба сказати, що оконечний присуд у варшавськім процесі буде мати для дальшого розвитку національних змагань у східній Европі далекосягле значіння.

Стільки варшавський кореспондент віденського журналу.

А ми додаймо:

Його голос — і ціла низка інших в европейській пресі про повних геройської посвяти українських боєвиків на украї Данила — це повний доказ дуже серіозного зацікавлення культурного світа українською справою та того, що **український боєвик-революціонер стає нині одною з репрезентативних постатей визвольного наперелому в Европі.** Ні — не поможуть ні ляхам ні большевикам їх інквізиційні суди, чеки, тюрми, шибениці та розстріли! І на ніщо не здасться й угодовцям їх привітне махання хвостом в сторону лютих пацифікаторів:

Українські революціонери грядуть — і горе наїзникам та їх безумним прислужникам!

Д-р Остап Грицай.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

В память державности і борців.

Дня 10. листопада згадала наша громада за світлий День Першого Листопада. В українській церкві св. Володимира виднiла могила з написом „Борцям за волю України", прикрашена жовто-синіми лентами і з зеленим вінком. Значіння цього свята передав о. Склепкович, оповідаючи про геройську боротьбу нашого народу за волю та взиваючи до жерта для інвалідів. Опісля відправлено панахиду за поляглих борців, а громадяни А. Деркач і М. Марців перевели збірку. Зібрано підчас панахиди $9.80, дрібними $1.62. Вислано до Обєднання на інвалідів $11.42.

Жертвували по $1: С. Савчинець, М. Марців, П. Сеньків; по 50 ц.: Паранька Савчинець, М. Сікорський, А. Деркач, Д. Демчук; М. Деревяний 30 ц.; по 25 ц.: А. Пастух, П. Періг, І. Васильковський, Г. Климишин, В. Саган, Г. Третяк, І. Гусайко, Г. Дрофич, П. Крепич, П. Трескот, Марія Деревяна, Марія Третяк, Марія Коцан, Катерина Бакун, Олександра Царинська, Настя Грещишин, Анеля Іванців, Анна Гишта.

Присутній.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Громада сповнила свій обовязок.

Перша неділя в листопаді була в нашій громаді Святом Української Державної Незалежности. Ми радо витаємо цей день як наше національне свято. І всі ми повинні памятати, щоби ввесь український нарід **лише** в ту першу неділю листопаду святкував це наше велике свято. Тоді це свято матиме більше значіння.

Українці в Перт Амбой підкреслюють ще й те, що всі збірки і доходи з того свята повинні йти на українських інвалідів. Наше свято влаштували всі товариства, братства, сестрицтва і клюби разом — словом, усі українці.

Хочу в кількох словах переказати те все, як відбулося свято в громаді, та не хочу розписуватися про такі річи, котрі всюди бувають, бо це булоб лише повторюванням того, що всі читають день за днем десятками разів. Тому дозволю собі звернути увагу на моральну сторону цього свята. Мушу згадати, що панахида у нас була відправлена, але — без домовини. Друге, що по промові, коли священик говорив молитву за поляглих, хор співав у тім часі „Молитву за Вітчину".

Це було правдиве піднесення духа й було достойне відчуття тих, що положили голови в боротьбі за волю.

Самий концерт і його виконання — це завершення свята.

Вступне слово о. І. Шуховського було зрозуміле кождому присутньому. Кождий відчув, що це світське свято й обовязкове для кождого українця. В кількох словах бесідник висказав щиру посвяту наших героїв, тих, що погибли, і тих, що ще жиють. Промова пароха, це був по правді перший його публичний виступ на новій парохії. Присутні зрозуміли, що священик знає добре своє діло в церкві, як також і поза церквою. З поведінки публики можна було пізнати, що розуміють свого пароха.

Головний реферат виголосив п. Володимир Кедровський, передаючи цілу низку фактів, звязаних з нашою визвольною боротьбою. Та одно хочу тут повторити з його слів, а це: „Україна стане вільною напевно, але скорше стане вона вільною, як у кожного українця зродиться хотіння зробити її вільною".

По анґлійськи виголосив короткий перегляд подій з 1918 року п. Іван Шуцький. Це ознака, що наша молодіж бере живу участь в громадськім житті!

Хорові співи випали надзвичайно добре. Головні точки відспівав хор „Боян", Молодечий Хор і Дитячий Хор, переплітуючи співи деклямаціями, за що належиться подяка всім хористам, а зокрема вчителеві Стецикові, котрий підібрав спецiяльну програму для цього свята.

Є доказ, що українці в Перт Амбой зрозуміли вагу Листопадового Свята. Бо не тільки, що були в великій скількости присутні на святі і надзвичайно святочно на нім заховувалися, але також перший раз зложили найбільшу жертву на інвалідів.

Жертви вплинули ось-такі: на панахиді зложили по $1: Петро Макар, Павло Гаврилів, Дмитро Вовк, Іван Ваверчак і Степан Дембицький. Решта дрібними датками, що зробило суму $19.09.

На концерті зложили: парохія Усп. Пр. Бог. $10; по $5: Братство Церковне Усп. Пр. Бог., Братство св. Николая, Сестрицтво Неп. Зачаття, Тов. Січ, від. 155 У. Н. С., Жіноча Громада, Павло Гаврилів; о. Іван Шуховський $2; Пилип Щуцький $1.50, Ст. Дембицький $1.50; по $1: пан Софія Лотович, В. Ґела, пані Шуховська, Катерина Мельникович, Б. Катамай, Т. Гавриш І. Щуцький, Анна Стецик, А. Яричевський, о. В. Лотович, Г. Мисак, І. Ваверчак, Катерина Білецька, Зіна Дембицька, В. Дригинич, В. Берко, І. Ворона, М. Фенчинський, Галя Фенчинська. Решта дрібними датками, що зробило суму $95.42. Загальна сума з панахиди і концерту була $114.51. Розходу було $14.30. Чистого приходу є $100.21, яку то суму відіслано до краю через Обєднання на інвалідів.

С. Д.

UKRAINIAN WEEKLY
(Concluded)

SPORT DIVISION NEEDS WORKERS
(2)
(Concluded)

Following are the posts yet to be filled in the Sport Division of the Ukrainian Youth's League of North America:

1. **Statisticians:** Official recorders of the results of games, tournaments, league games, played between Ukrainian amateur teams, so that authentic records can be compared when rating a team for championship consideration. They must also record outstanding individual feats, each team's season record, and have a list of the eligible players, as well as compute league-standing percentages. (Qualifications: Either previous experience or cautious figurer).

2. **Publicity Men:** To publicize the merits of unity, and send accounts to the newspapers, relating local Ukrainian athletic activities. (Qualifications: Adept writer and booster).

3. **Research Men:** Duties of ascertaining, revealing and publicizing the nationality of alleged Ukrainian athletes. File all such information in case of contradiction. Make immediate reports on any arising discrepancies in their section. (Qualifications: Tact, wide-awake; a "Winchell.")

4. **Organizers:** Create good-will among clubs; help organize new teams; convert stray Ukrainians into Ukrainian activities; call sport gatherings; enroll all athletic clubs in the UYL-NA thru its Sport Division, aid in forming leagues. (Qualifications: Popular, of good character, personal initiative, executive type).

5. **Sport Representatives:** Represent individual clubs at all sport gatherings when called for the creation of a league or the sponsorship of a tournament. Report on team's doings to the Statisticians and to the District Leaders. (Qualifications: Either team manager or other responsible person.)

6. **District Leaders:** Supervise all athletic activities in their entire district in an impartial, diplomatic manner, tactfully and promptly, and see that everything is harmonious and in accordance with Sport Division regulations. Call district conventions; arrange tournaments; disseminate definite instructions as received from the Sport Director and make bi-monthly reports to the Sport Division. (Qualifications: Executive type; tactful, reporter, personal initiative, popular, persevering and enthusiastically-ambitious.)

Study the duties of the above positions and select the one which appeals to you. Make your decision now; time does not wait. Girls are needed as well as fellows. The only general requirements in addition to the above, are: A Ukrainian, over sixteen, of good character, and at least the tenth grade completed. Although preferable, you need not be an athlete. If you wish to give it a try, send in your name and address, together with your age, local activities, schooling, sport experience, if any, and general characteristics, direct to the Recording Secretary — Miss Marie Kunyczka, 2926 West Poplar St., Philadelphia, Pa. If anything is not clear, ask!

In turn, you will be issued definite instructions as to the work to be accomplished and sound advice as to the procedure to take. It really is not as hard as it may sound, so give it an honest try as we are sure you will experience a thrill in doing constructive work for the good of your brother Ukrainians. Don't forget girls: we expect you to take an active hand in athletics this season, so don't let the boys get ahead of you. Show them that you know something about sports, and especially in basketball, which is now here, why not consent to work together with the other young Ukrainians? There is nothing to lose, so submit your name as mentioned above.

ALEXANDER YAREMKO,
(Basketball Director)

ATTENTION UKRAINIAN QUINTETS

The Ukrainian basketball team sponsored by the Michigan branch of the UYL-NA is seeking home and home games to complete the schedule for this coming season.

Chicago, Cleveland, Rossford, and other cities with a Ukrainian cage team within a radius of 300 miles of Detroit, write as soon as possible to the business manager, Stephen Dobryden, 4874 Proctor Street, Detroit, Mich.

Stephen G. Danielson, the treasurer of the UYL-NA, is in charge of the coaching duties.

Track men of Ukrainian descent interested in forming a track team to represent Detroit in the Field Meet at Philadelphia, should get in touch with the above address.

A gym for indoor practice during the cold months and the leading high school track coach will be obtained.

STEPHEN DOBRYDEN.

WILMINGTON TEAM WANTS GAMES

The Ukrainian Basketball team of Wilmington, Del. will book games with any Ukrainian team in its class, 18 to 21 years inclusive, and within a distance of 60 miles from Wilmington.

We would especially like to hear from teams in Chester, Philadelphia, Camden and Baltimore. Teams must be uniformed in the Ukrainian colors.

JOHN FRITZ, Mgr.

WOONSOCKET PLAYERS

Woonsocket is very well represented by Ukrainian basketball players. On the Y. M. C. A. Juniors, there are eight Ukrainians. Three are in the starting lineup and include Metro Korolishyn and Michael Rominik, star forwards, who average about twelve points each a game. The other is "Mike" Michaluk, a sturdy guard, who holds his opponents to very few points a game. On the reserves are "Flash" Kozak, a tricky little southpaw who has an eagle eye; John Kosiuk, elongated center who hardly ever misses the tap off; "Zip" Huk, a very capable "sub" who plays guard or forward equally well; and Gene Petrovitch and Steve Wyspianski, who fill in very satisfactorily.

On the St. Michaels Boys Club, which has all Ukrainians, there are stars in every position. Mike Kociuba, the Captain and John Romaine are about the best pair of guards in the Woonsocket City League. The pivot position is well taken care of by John Kokolski and John Stoyko, two tall boys. At the forward positions are the scoring Alec Barylick and the floor worker, Mike Procyshyn. The subs are very capable of filling in at a minute's notice. They are Steve Wecal, former high school star, Pete Martynik, last year's interscholastic high scorer and his older brother "Mickey" Martynik, a high school and college star, who was a star pitcher for Huntington last summer.

There are many other Ukrainian players on various teams throughout the city.

M. K.

UKRAINIAN AFFAIRS IN AMERICA

UKRAINIAN PROGRAM IN NEWARK HIGH SCHOOL

The English Department of Central High School of Newark, New Jersey, is sponsoring a series of programs to bring out the hidden beauty of each of the different nationalities that make up our United States. Since one can become acquainted with the personality of a people through its songs, dances, and language, each presentation, therefore, is based on them.

A Ukrainian Program, the first of this series, was presented under the leadership of Julia Chaychuk. A number of Central students, all of Ukrainian descent, arranged the following program:

Narrator: Michael Zacharchuk.

The "White Rose and Bandura" sung by: Evelyn Kalakura, Julia Chaychuk, Olga Ewaskiw, Stella Chaychuk, Katherine Roskosz, and Stella Harmatiuk.

A set of dances, including Kolomeyka, The Sword Dance, Chumak and Kozachok, were danced by Olga Ewaskiw, Evelyn Kalakura, Julia Chaychuk, Michael Yacus and Steve Yacus.

Piano accompaniment: Eva Chaychuk.

Since each participant wore a Ukrainian costume, it is needless to say that the sight was indeed a very striking one. For, as we all know, our national costume is as colorful as that of any other nation. It was stated that a more educational and colorful program has never been presented in Central before. The program was so enthusiastically received that a second presentation was requested.

EVELYN KALAKURA.

BALTIMORE DANCERS ACTIVE

A special request from the Pratt Library (main library) Cathedral and Bulberry Streets, Baltimore, was made to Mr. Roman Fenchynsky, instructor and representative of the Ukrainian Folk Ballet, for information concerning the history, art and folk lore of Ukrainia. A window has been given for the exhibit of literature and illustrations concerning Ukrainia in order that the interest which has been created through the Ballet in Baltimore may be further satisfied. This window exhibit, arranged under Mr. Fenchynsky's direction, opened on December 2nd and will last to the 27th of this month.

On November 8th a special call from Monumental Lodge No. 13, I.O.O.F. was responded to by the Ukrainian Ballet Dancers, when they entertained the Lodge and its friends with an enjoyable performance. The Lodge paid for the expenses of the entertainment, and a most cordial reception was given the dancers, especially little Anna Mae Rakoczy.

On November 10th, a memorial service was held at St. Michael's Ukrainian Catholic Church in honor of the Ukrainian soldiers who died in their country's service in the World War, and through whom Ukrainia became a republic. A collection of about $13.00 was subscribed for the benefit of the families of the dead soldiers and sent to Ukrainia.

On the afternoon of November 10th, at the concert hall, Peabody Institute, the Ukrainian Ballet Dancers took a prominent part, directed by Mr. Albert Stysley and others, in the celebration of Children's Armistice Day.

Special performances were given before the Department of Education. On Nov. 14th, about 1,200 people attended, as many as the hall would hold. At the next performance, Nov. 21st, a special request was made for little Anna Mae Rakoczy's appearance.

These American-Ukrainian children of Baltimore have done much, in the short time the Ballet has been in existence, to create a spirit of interest in Ukrainian dance, but their work is far from finished.

MARIE RAKOCZY.

UKRAINIAN BALLET AND CHORUS SCORE HIT IN BETHLEHEM

It was a high light in the entertainment season and a memorable accasion. The Broughal High School Auditorium, of 1,800 seats, of Bethlehem, Pa., was filled to capacity recently with American and Ukrainian guests who enjoyed a splendid performance by the Ukrainian Folk Ballet and Chorus.

The program was introduced by Rev. Michael Koltutsky of the Bethlehem and Easton parishes, who spoke of "Ukrainian culture and of its' richness in historical folklore." After this the program proceeded with clock-like precision and there was in the entire arrangement of fine spirit of friendliness and artistry that won friends in all sections of the auditorium. It's hard to put into words the effect of the furious swirl of these dances. Solos, group dances for men alone or girls alone, ensemble dances that filled the stage, were beautifully executed. Not all the dances were fast, but all of them were danced with skill by the dancers who ranged from tots to adults. In their dancing there was fire and freedom—a natural freedom both vigorous and exhilirating.

The most extraordinary dancing was that of little Julia Menio, who could not have been more than 5 years old. This little girl, so small she seemed engulfed by the huge stage in the auditorium, did steps which seemed difficult for dancers of mature years. Moreover, she did them exceedingly well, in good rhythm, and with evident ease. The audience would have kept her on the stage for the entire evening with its auulause.

There was robustness in the singing of the Ukrainian Chorus under the direction of Prof. V. Romankiw of W. Easton which proved ideal for the interpretation of the folk songs which the chorus sang.

The last portion of the program was again of solo and group dances which met with thunderous applause.

A solo dance called "Parubotsky" by the agile Mr. Lawryn, Director of the concert, who performed with mastery, and he was rewarded with prolonged applause. After the solo M. Lawryk was presented with a beautiful basket of yellow chrysanthemums as a token of appreciation from the schools of Bethlehem and Easton.

Solo and ensemble dances followed in quick succession, bringing to a close a most enjoyable program.

All ballet dances and tableaux were arranged by Vasile Avramenko, Balletmaster and Director of the Ukrainian Ballet School.

HOPE.

DISTRICT MASS YOUTH RALLIES

will be held in **NEW YORK CITY on Sunday, February 2nd, 1936,** for Metropolitan area of New York and all neighboring cities, and in **PHILADELPHIA, PA., on Sunday, February 9th, 1936,** for Metropolitan area of Philadelphia and all neighboring cities and towns.

All Ukrainian Catholic Youth are invited to attend these rallies, sponsored by the Ukrainian Catholic Youth League.

Watch for further announcements regarding similar rallies in other big cities, their program, exact time, place, special attractions, etc.

Detailed information may also be secured by sending in a request for it to: **Ukrainian Catholic Youth League, 9 Stagg St., Jersey City, N. J.**

EXECUTIVE COMMITTEE.

УВАГА! УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ КОНЕКТІКОТ! УВАГА!
ПОДАЄТЬСЯ ВСІМ ВАМ ДО ВІДОМА, ЩО

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ СТЕЙТОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ НА СТЕЙТ КОНЕКТІКОТ
відбудуться
У СЕРЕДУ, ДНЯ 25-ГО ГРУДНЯ (DECEMBER) 1935 РОКУ
У ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 127 ПАРК ВУЛ., НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.
Початок в годині 10-тій рано.

На ці збори просимо всі українсько-національні Парохії, Братства, Товариства, Сестрицтва, Горожанські Клюби старших і молодечі, відділи О.Д.В.У. і Червоний Хрест, зволять ласкаво вислати своїх делеґатів. Рівнож і поодинокі члени національного переконання повинні взяти участь в цих зборах. — Українці стейту Конн.; Велику і важну хвилю переживають наші браття на рідних землях. Там знову ляхи судять 12 найкращих синів і дочок України, тільки за це, що вони жадають волі для свого народу. Тож приходіть чисельно на ці збори, щоб спільно обговорити, як маємо помогти нашим братам до визволення зпід ляцького ярма. 296

Екзекутива Стейтової Орґанізації.

ПОЗІР! НОВИНА В НЮАРКУ, Н. ДЖ.! ПОЗІР!
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО ГРУДНЯ (DECEMBER) 1935 РОКУ
В СІЧОВІЙ ГАЛИ,
229 SPRINGFIELD AVENUE, NEWARK, N. J.
буде відіграна

НЕЧИСТА СИЛА

комедія в 4-ох діях
Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ 35 центів.
Після представлення **св. О. Николай** роздасть **подарунки.**
296 **Уряд Укр. Прав. Церкви.**

ПОЗІР! АНСОНІЯ, КОНН., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО СПІВАЦЬКОГО ТОВАРИСТВА
при Церкві св. Апостолів Петра і Павла в Ансонії, Конн.
відіграється два представлення

ЧОРТЕНЯ

комедія в 3-ох діях, і діточе представлення в 3-ох відслонах

СВ. МИКОЛАЙ НА СЕЛІ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО ГРУДНЯ (DECEMBER) 1935 РОКУ
В ГОД. 7-мій ВВЕЧІР В ГАЛІ ЦЕРКОВНІЙ СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА.
Дохід на Церкву. 296 Управитель **Р. Гвоздевич.**

УВАГА! АЛЕНТАВН, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
СТАРАННЯМ СПІВАЦЬКО-ДРАМАТИЧНОГО ТОВАРИСТВА
при Українській Православній Парохії
влаштовується комедію в чотирох діях

НЕЧИСТА СИЛА

В СУБОТУ І НЕДІЛЮ, 21-ГО І 22-ГО ГРУДНЯ (DEC.) 1935
В САЛІ ПАРОХІЯЛЬНІЙ,
803 NORTH FONT STREET, ALLENTOWN, PA.
Початок представлення обох вечорів в годині 7-мій ввечір.
Вступ для дорослих 35 центів, для дітей 15 центів.

Напоминається родичів, що, задля порядку і тиші, дітей у шкільному віці приймається лише в суботу. Цей вечір є визначений виключно для дітей і цих, якіб задля праці не могли прибути у неділю. В неділю приймається тільки дорослих і дітей,яких принесуть на руках. 296

Задоволений.

— Коханий, чи ти вдоволений, що оженився?
— Алеж розуміється, моя жіночко!
— Не жаль тобі парубоцьких часів?
— Алеж ні! Вір мені, так добре почуваюсь у подружжі, що якби завтра повдовів, то післязавтра знов оженивсяб...

КРЕДИТОВІ ТОВАРИСТВА.

Тоді, коли місто Ню Йорк провадить завзяту боротьбу проти позичкових лихварів, заряд Федеральної Кредитової Адміністрації у Вашинґтоні заявляє, що вже має готову розвязку для винищення довголітнього й успішно веденого позичкового обману.

Ця розвязка, на думку вашинґтонських урядовців, лежить у кооперативних банках серед робітництва через оснування кредитових кас, котрих переведення є тепер уможливлене при допомозі Кредитового Юнійного Відділу Фармерської Кредитової Адміністрації.

Їх думка є проста. За федеральним дозволом та загальними приписами, яканебудь ґрупа робітників чи інших людей, котрих „вяжуть звичайно спільні інтереси", можуть освободитися від позичкових шарлятанів та „щадити підчас затягання позичок".

Хоч думка про кредитові каси вийшла від Фармерської Кредитової Адміністрації, фармери не можуть користати з тих привілеїв. На протязі останнього року приблизно одна тисяча федеральних кредитових кас була зорґанізована; багато з них серед промислових ґруп та братських орґанізацій по містах.

Навіть таке мале число як сім осіб може подаватись про дозвіл та починати операції. Найменше пятьдесять уділовців працюють найбільш однодушно — за урядовим звідомленням Фармерської Кредитової Адміністрації. Кожний член кредитової каси вносить вступну оплату 25 центів та годиться платити на $5 уділ ратами, щонайменше по 25 центів місячно. Кожний уділовець має тільки один голос в орґанізації, незалежно від скількости посіданих уділів. Уділовці вибирають від пятьох до одинацятьох директорів, котрі зпоміж себе вибирають голову, його заступника та писаря. Скарбник є заразом завідателем, приймаючи вплати від позичок та ощадностей. Позички до $50 уділяється на підпис члена, без запоруки, а на вищі, до $200, вимагається заставу. Позички сплачується ратами враз з відсотками не більше одного процентру місячно від осталого довгу.

Заки федеральний уряд вступив на цю дорогу допомоги звичайним робітникам, трицять вісім стейтів мали в себе закони про кредитові каси. На протязі останніх двацятьох років 750 тисяч робітників належали до трох тисяч кредитових кас. Тепер, відколи Фармерська Кредитова Адміністрація приступила до співпраці в тому ділі, кредитові каси мають більшу можливість існування у кождім стейті.

Всяких інформацій про орґанізацію можна дістати на жадання, висилане на адресу: Credit Union Division of the Farm Credit Administration, Washington, D. C.

ФЛІС.

По візиті в лікаря.

— Чи лікар скоро знайшов, що ти маєш?
— Не все. Я мав при собі 30 долярів, а він зажадав лише 20 долярів.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

В касовім звіті за листопад 1935 р., проголошенім у „Свободі" ч. 293, зайшла помилка, бо пропущено в третім рядку відділ 4, котрий заплатив суму $113.11, що отсим справляємо.

Головна канцелярія У.Н.С.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ